

Asonkyrön Joulu

1984

**Isonkyrön kunta
ja
Isonkyrön seurakunta**

toivottavat Pohjankyrön kansalle
joulurauhaa ja onnea vuodelle 1985

"Menkäämme nyt Beethemiin
katsomaan sitä, mikä on tapahtunut
ja minkä Herra meille ilmoitti."

Lk 2:15

*Hyvää Joulua
ja
onnellista uutta vuotta*

Sisällysluettelo

Joulutervehdys	Mauno Salomäki	2
Napuen taistelusta 270 vuotta....	K.J.Mielty	3
Muuttuva lukio	Pirkko Paloheimo	9
Maankuulut laskiaisriehat	M. Hannuksela	10
Osayleiskaava kylän parhaaksi ...	Simo Vaismaa	11
Kyrönjoki keskeinen tekijä maisemassamme	Matti Loukola	12
Luonto elää	M. Hannuksela	14
Isonkyrön urheilutoiminnan vaiheita	Vanha urheilumies	15
Kuvat ja muistot	Matti Hannuksela	16
Vanhan kirkon 680-vuotisjuhlan kavalkadi	Kalevi Vuorinen ja M. Hannuksela	18
On aika muistella	Alapään maa- ja kotitalous- naiset	24
Kaunista turhuutta	Marnen	25
Kirkkotarhassa	Kerttu Kivelä	26
Linja-autoasemalla	Linkki	28

Julkaisija: Isonkyrön Yrittäjät r.y.

Koonnut: Väinö Kujala
Matti Rönnberg
Jaakko Ujainen (vastaava)

Painopaikka:Kurikka-Paino

Joulutervehdys

”Älkää peljätkö; sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle; teille on - - syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus, Herra ...” Luuk. 2:10,11.

Vuoden ihmeellisin aika on jälleen käsillä. Ulkonaisen kaamoksen syventyessä pimeimmilleen kynttilät alkavat tuikahdella, syttyäkseen jouluna juhla-valaistukseen. Joululaulujen kaiku kuuluu ensin hiljaa, sitten vähitellen voimistuen, kunnes se soi voimakkaana kirkon täyden seurakunnan jouluvirressä. Ihmismielet valtaa lämmin tunne ja hyvä tahto löytää monia sykehdyttäviä ilmenemismuotoja. Mistä tämä kaikki on lähtöisin? Lyhyesti voisimme sanoa, että se säteilee ensimmäisestä joulusta.

Ihminen ei elä vain ulkonaisen, vaan usein myös sisäisen kaamoksen keskellä. Mieltä voivat painaa monenlaiset vaikeat asiat: huolet ja pelot, pettymykset ja turhautumiset. Vaikein asiamme on kuitenkin syyllisyys Jumalan edessä. Se voi olla tietoista tai tiedotonta, mutta aina se on yhtä rasittavaa.

Tähän ihmisen hätään ja köyhyyteen tulee jälleen joulun sanoma, Jumalan tervehdys: ”—Minä ilmoitan teille suuren ilon — teille on syntynyt Vapahtaja.” Jumalan rakkaus on meille elävää todellisuutta. Vapahtajassa on meille anteeksiantamus ja uusi elämä, hänessä on todellinen ilo ahdistustenkin keskellä. Tätä hyvää sanomaa joulun ulkonaisetkin merkit kuuluttavat.

”Nyt Jumalalle kunnia, kun antoi ainoon Poikansa, siit’ enkelitkin riemuiten veisaavat hänelle kiitoksen.”

Isonkyrön seurakunnan puolesta
Mauno Salomäki

Napuen taistelusta 270 vuotta

K.J. Mielty

*”Kun näemme pihalla koivun,
jonka lehvien lomitse kirkas
tähti loistaa, tiedämme
saapuneemme kotiin”*

Otsikkokirjoitus on Sakari Topeliuksen liikuttavasta KOIVU JA TÄHTI kertomuksesta. Aiheita kertomuksen tapahtumiin Isonvihan jälkeisessä Suomen historiassa on useita. Vietiinhän yksin Etelä-Pohjanmaan pitäjistä noin 700 lasta vangiksi Venäjälle.

Napuen taistelussa kaatuneiden kyröläisten nimien selvittelytyön karneana seurannaisena löysi tutkija Ilpo Lagerstedt Suomen valtionarkistosta luettelon taistelun jälkeen keväällä ja syksyllä vuonna 1714 Venäjälle vankeina viedyistä lapsista. Kyröläisten lasten nimiluettelo on päivätty Isossakyrössä 2 päivänä marraskuuta 1721 ja sen ovat allekirjoittaneet nimismiehet Isak Gumse ja Henrik Hagverin.

Isonvihan jälkeen vuonna 1721 solmitun Uudenkaupungin rauhanehtojen mukaan, olisi Venäjälle vangiksi vietyjen pitänyt päästä kotimaahansa. Joukko ruotsalaisia upseeria lähetettiinkin heitä koamaan ja noutamaan. Vapauttamislupaus osoitautui kuitenkin lähes mahdottomaksi toteuttaa.

Hallitus oli antanut tuomiokapituleille määräyksen hankkia papiston kautta tarkat selvitykset vangeiksi viedyistä, varsinkin lapsista. Vangeiksi vietyjä yritettiin nyt saada takaisin Ruotsin Venäjän lähettämään, vapaaherra Cedercreuzin välityksellä.

Vaikka tsaari Pietari I:nen olikin antanut ankaran käskyn rauhanehtojen noudattamisesta, niin vankien palauttaminen edistyi kovin hitaasti. Täysin mahdottomaksi osoittautui saada selville heidän olinpaikkojaan laajassa Venäjän maassa. Sitäpaitsi oli tuhatkunta suomalaista myyty orjiksi Persiaan.

Kyröläisistä vangeiksi viedyistä vain muutamia palasi takaisin kotiinsa. Matti ja Liisa Turpan lapsia vietiin kaksi poikaa ja kolme tytärtä. Näistä tyttäret Susanna ja Liisa pääsivät rajalta karkaamaan. Suvussa säilyneen tiedon mukaan olisi Raudun pappi ohjannut heidät kotimatalleen. Saavuttuaan vihdoin tutulle kotikonnulle ja tunnistettuaan uudeleen rakennetun kotinsa vanhasta porraskivistä ja kahdesta pihapihlajasta, he väsyneenä nukahtivat ojan pyörtänölle, josta talon väki heidät löysi.

Siinä on eräs lukuisista KOIVU JA TÄHTI tarinoista.

Susannasta tuli myöhemmin Turppalan emäntä, Juha Kleemolan vaimo. Liisa meni naimisiin Matti

Simonpoika Varon kanssa, joka Varon kolmesta Venäjälle viedystä lapsesta ainoana palasi vankeudesta.

Karl Bertelinpoika Penttala, joka 13 vuotiaana poikana vietiin vangiksi, palasi vasta vanhana miehenä takaisin. Kukaan häntä ei tietenkään tuntenut. Vasta kerrottuaan useita muistamia lapsuusajan tapahtumia ja näytettyään vanhalle äidilleen arpeutuneen haavan, jonka hän pikkupoikana oli leikannut sirpillä käteensä, tunnisti äiti hänet Karl-pojakseen. Hän sai jäädä kotiinsa asumaan, sanottuaan sisarelleen ja tämän miehelle, ettei halua talosta muuta kuin saada viettää paljon kärsittyään lopun elämänsä rakkaassa synnyinkodissaan.

Orismalasta viedyistä lapsista palasi takaisin Matti Heikinpoika Liimakka, joka mainitaan Liimakan isäntänä vuoden 1723 manttaalikirjassa.

Vanhan kirkon 680-vuotisjuhlien yhteydessä paljastettiin muistokivi Napuen taistelusta 270 vuotta sitten kaatuneiden joukkohaudalla. Muistotaulu, johon on tekstattu kyröläisten kaatuneiden nimet, on sijoitettuna Vanhan kirkon sakariston seinälle. Nimet ovat julkaistuna myös tässä Isonkyrön Joulu-

lehdessä. Monissa tietolähteissä on todettu, kuinka kyröläisten sukujen miehenpuolinen "polviluku" katkeaa Napuen taisteluun. Vain harvoissa kyröläisissä taloissa suku on jatkunut Isonvihan jälkeen muuta kuin naisen puolelta. Sillä kaikki kiinni saadut lapsetkin joko tapettiin tai vietiin vangiksi. Selvittämättä on vielä satamääräisten vangiksi joutuneiden, surmattujen ja menehtyneiden aikuisten nimet ja lukumäärä. Heitä palasi Venäjältä vankeudesta vain kaksi miestä; Anders Palo ja Tuomas Rouru. Tästä historiamme synkimmästä ajasta on

tänä vuonna tullut kuluneeksi 270 vuotta. Vangiksi vietyjen jälkeläisiä saattaa vielä elää jossain nykyisten Irakin, Iranin ja Neuvostoliiton alueilla.

Voidaan vain kuvitella olisiko mahdollista, että siellä jossain olisi voinut säilyä tunnetussa amerikkalaisessa televisiosarjassa "JUURET" esitettyä afrikkalaisen soturin KUNTA KINTEN tapaista perimätiedon jatkumista sukupolvelta toiselle?

Synnyinjuuriltaan irti raastettujen ja Venäjälle vankeina vietyjen kyröläisten lasten ja nuorison nimiluettelo kylittäin esitettynä on seuraava:

Tänä vuonna tuli kuluneeksi 270 vuotta Napuen taistelusta. Samanaikaisesti vanhankirkon 680 vuotisjuhlien aikana paljastettiin taistelussa kaatuneiden isokyröläisten joukkohaudalla muistokivi. Paljastuspuheen piti maanviljelysneuvos Risto Knaapi.

ORISMALA:

nimi	ikä vuonna 1714
Juho Simonpoika Trompari	13 v
Israel Juhonpoika	13 v
Gabriel Antinpoika Katila	12 v
Liisa Simontytär Annala	15 v
Susanna Annala	12 v
Liisa Antintytär Kannasto	11 v
Juho Laurinpoika Laurila	14 v
Jaakko Tuomaanpoika Kinnari	18 v
Matti Heikinpoika Liimakka	9 v
Juho Jaakonpoika	10 v
Jaakko Tuomaanpoika Katila	10 v
Jaakko Jaakonpoika Heikkilä	12 v

Tuomas Jaakonpoika Heikkilä	11 v
Mikko Matinpoika Kukila	14 v
Juho Matinpoika Kukila	10 v

VALTAALA:

Susanna Tuomaantytär Lakari	10 v
Mikko Matinpoika Valtari	12 v
Martti Matinpoika Nortula	10 v

KUIVILA:

Antti Simonpoika Kultti	10 v
Antti Martinpoika Soini	17 v
Juho Juhonpoika (Soinin rengin poika)	10 v

Margareetta Tuomaantytär	16 v
Juho Martinpoika Kujala	8 v
Maria Martintytär Kujala	10 v
Sofia Tuomaantytär Rouru	15 v
Jaakko Mikonpoika Kujala	12 v
Bertil Tuomaanpoika Kujala	10 v
Heikki Yrjönpoika Kujala	11 v
Valpuri Tuomaantytär Kujala	14 v
Marketta Mikontytär Kujala	15 v

LAUROLA:

Maria Simontytär	13 v
Juho Yrjönpoika Tanttari	8 v
Juho Matinpoika Turppa	9 v
Jaakko Matinpoika Turppa	10 v
Maria Matintytär Turppa	15 v
Juho Simonpoika Heikkilä	16 v
Jaakko Simonpoika Heikkilä	12 v
Liisa Jaakontytär Ollikkala	12 v
Maria Simontytär Laurola (Ollikkala)	12 v
Liisa Erikintytär	15 v

NAPUE:

Juho Matinpoika Mäkelä	10 v
Juho Matinpoika Vuotila	13 v
Petteri Matinpoika Vuotila	11 v
Susanna Juhontytär Vuotila	16 v
Matti Juhonpoika Vakkila	18 v

Susanna Matintytär Killinen	12 v
Jaakko Simonpoika Killinen	12 v
Susanna Yrjöntytär Perttula	16 v
Susanna Matintytär Rautio	18 v
Simo Matinpoika Rautio	15 v

VENTÄLÄ:

Vaimo Karin Simontytär	22 v
Sisar Liisa Simontytär	20 v
Piika Anna Antintytär	20 v
Antti Kristerinpoika	8 v
Sisar Maria Kristerintytär	10 v
Ratsumiehen poika Josef Josefinp:ka	10 v
Veli Jaakko Josefinpoika	11 v
Juho Matinpoika Knaapi	20 v
Simo Tuomaanpoika Ventä	6 v
Jaakko Markunpoika Ventä	11 v
Lukkarin poika Nils Isakinpoika	6 v
Piika Anna Karlintytär	21 v
Matti Martinpoika Laurila	9 v
Liisa Matintytär Knaapi	19 v

PALO:

Jaakko Matinpoika Palo	14 v
Heikki Matinpoika Palo	13 v
Matti Yrjönpoika Pukkinen	11 v
Liisa Yrjöntytär Muikku	14 v
Karin Yrjöntytär Muikku	16 v

Samalla kertaa luettiin kylittäin kaatuneiden nimet. Ilpo Lagerstedt ja Kalevi Mieltty olivat tehneet tarkan selvityksen kaatuneista. Kaikkiaan 141 kyröläistä koki matkansa pään helmikuisen taistelun aikana.

Tämän jälkeen Ilpo Lagerstedt ja Kalevi Mielty kantoivat kaikkien kaatuneiden nimet sisältäneen kunniaaulun vanhaankirkkoon. Vain kirkkotarhan vanhat puut huokuivat hiljaa, mutta kansa oli vaii.

Maria Antintytär Palo	11 v
Erkki Simonpoika Palo	10 v
Israel Matinpoika Vaismaa	10 v
Karl Bertelinpoika Penttala	13 v
Karin Yrjöntyttä Penttala	15 v
Liisa Yrjöntyttä Penttala	13 v
Maria (Luoman piika)	18 v
Susanna Matintytär Luoma	15 v
Heikki Erkinpoika Kontsas	14 v
Matti Erkinpoika Kontsas	9 v
Antti Jaakonpoika Reinilä	19 v
Aune Matintytär Reinilä	19 v

LEHMÄJOKI:

Matti Antinpoika Kamariluoma	11 v
Matti Filipinpoika Kleemola	10 v
Juho Heikinpoika Sepänmaa	9 v
Erkki Laurinpoika Nikula	10 v
Sipi Stefaninpoika	15 v
Ericus Becherman	11 v
Jaakko Antinpoika Viitaluoma	8 v
Maria Antintytär Viitaluoma	15 v
Antti Martinpoika Korkiakoski	8 v
Maria Antintytär Korkiakoski	16 v

IKOLA:

Anna Ikolasta	20 v
Sipi Jaakonpoika (Pukkinen)	16 v
Juho Antinpoika	13 v
Piika Briitta	20 v
Susanna Rimahl	50 v
Tytär Liisa Rimahl	13 v
Juho Matinpoika (Bruni)	12 v
Martti Matinpoika Ikola	6 v
Martti Martinpoika Ikola	5 v
Beata Heikinpoika Ikola	10 v

TUURALA:

Kyytirättärin tytär Karin Antintytär	12 v
Pitäjän kirjuriin poika	
Anders Bengtinpoika Forshen	8 v
Sisar Liisa Bengtintytär Forshen	16 v
Juho Juhonpoika Nuuja	7 v
Jaakko Matinpoika Turja	11 v
Antti Matinpoika Turja	10 v
Jaakko Matinpoika Turja	7 v
Karl Jaakonpoika Korvola	20 v
Juho Matinpoika Luhtala	13 v

PALHOJAINEN:

Matti Pentinpoika Saaripää	12 v
Matti Antinpoika Försti	10 v
Martti Juhonpoika Sippola	12 v
Jaakko Mikonpoika Sippola	8 v
Susanna Mikontytär Sippola	10 v
Liisa Matintytär Luhtala	15 v
Martti Juhonpoika Kaustila	10 v
Mikko Heikinpoika Annala	9 v

HEVONKOSKI:

Maria Jaakontytär Praski	11 v
Antti Jaakonpoika Praski	13 v
Jaakko Matinpoika Hoppa	15 v
Israel Matinpoika Hoppa	13 v
Matti Matinpoika Hoppa	9 v
Piika Maria Bertilintytär	24 v
Piika Valpuri Matintytär	30 v
Antti Jaakonpoika	16 v
Anna Erkinytär Taanonen	12 v
Mikko Simonpoika Taanonen	12 v
Matti Simonpoika Taanonen	10 v

RITAALA:

Maria Jaakontytär Antila	18 v
Aune Ollintytär Antila	20 v
Jaakko Simonpoika Ritari	14 v

Matti Simonpoika Varo	17 v
Isak Simonpoika Varo	10 v
Liisa Simontytär Varo	20 v
Priitta Simontytär Ritari	16 v

KYLKKÄLÄ:

Heikki Martinpoika Keko	7 v
Anna Antintytär Keko	10 v

PERÄLÄ:

Heikki Erkinpoika Varpula	20 v
Samuel Jaakonpoika Puotu	15 v

ORISBERGIN RUUKKI:

Susanna Israelintytär	18 v
Sisar Liisa Israelintytär	14 v
Malin Israelintytär	16 v
Mikael Martinpoika Vöyryläinen	14 v
Gabriel Andersinpoika	15 v
Karin Matintytär Koturi	15 v
Walborg Matintytär Koturi	13 v
Bengt Andersinpoika, seppä vaimoineen	
Michel Hansinpoika	
Johan Andersinpoika Käckki	12 v

Yhteensä 93 poikaa ja 58 tyttöä.

Napuen taistelussa 19.2.1714 kaatuneet 141 isokyröläistä

ORISMALA:

Karhu Jakob
Karhu Johan
Kannasto Andreas
Katila Anders
Katila Matti
Katilan vävy Johan
Kukila Matti
Laurila Lars
Liimakka Filip
Liimakka Henrik
Mielty Krister
Mylläri Tuomas
Sukka Olof
Trompari Simon

VALTAALA:

Kallio Erik
Lakari Tuomas
Maunuksela Johan
Valtari Morten

VENTÄLÄ:

Höön Morten, sotilas
Jussila Jakob
Knuuttila Jakob
Paavola Gustaf
Sippola Henrik
Sippola Jöran
Taipale Erik
Taipaleen renki Filip
Talso Johan
Talsen renki Johan
Ventä Tuomas

IKOLA:

Ihamäki Bertil
Ihamäki Henrik
Ihamäen renki Lars
Ikola Morten
Ikola Simon
Komsin rengit:
Bertil, Jakob, Johan ja
Morten
Rinta-Ikola Johan
Smalars Andreas

ULVILA:

Piuholan renki
Plukan renki Jöran
Plukka Kristian
Plukka Matti
Ulvinen Bengt
Ulvinen Karl

KUIVILA:

Kujala Jakob
Kujala Matti
Kujalan renki Jöran
Kultti Mikael, sotilas
Kultti Simon
Kultin vävy Lars
Ritari Andreas
Soinin renki Johan

LAUROLA:

Heikkilä Simon
Perttilä Andreas
Perttilä Johan
Tanttari Jöran
Turppa Karl

HEVONKOSKI:

Antila Jakob
Antila Matti
Brask Morten
Hoppa Anders
Pikkala Bertil
Pikkala Erik
Taanonen Erik
Taanonen Simon
Taanonen Tuomas
Taanosen renki Johan
Tuuri Matti
Tuurin renki Andreas
Tuurin renki Klaus
Välmä Johan

RITAALA:

Elsson Matti, sotilas
Kauppila Jakob
Rintatalo Johan
Rintatalon renki Morten
Ritari Filip
Ritari Simon
Skopmakare Erik

Muistokiven etsi ja löysikin monien vaiheiden jälkeen Kalevi Mielty. Monen luonnonkiven tutkimisen jälkeen se vihdoin osui kohdalle. Paikka oli kunnalliskodin pihapiirin tuntumassa. Sieltä kivi kuljetettiin ehjänä nykyiselle paikalleen. Kun sitä tarkemmin tutkii, havaitsee kiven muistuttavan karhun päätä.

NAPUE:

Killinen Jakob
Kontturi Lars
Kurko Jakob
Mäkelä Johan
Mäkelä Matti
Perttula Lars
Rautio Elias
Rautio Karl
Vakkinen Simon

PALO:

Kontsas Henrik
Palo Matti
Palon renki Johan
Palon renki Matti
Pispa Bertil
Pukkinen Jöran
Reini Andreas
Tummunki Mikael

KYLKKÄLÄ:

Eerola Erik
Eerolan renki Andreas
Keko Morten
Munkki Isak
Puotu Isak
Tarkkanen Simon

TUURALA:

Kiltilän vävy Mikael
Klamppu Jakob
Klampun renki Henrik
Klampun renki Johan
Korvola Jakob
Korvolan renki Jöran
Luhtala Johan
Nuuja Johan
Pakkala Grels
Pakkala Matti
Tuura Anders
Tuura Jakob

PALHOJAINEN:

Försti Anders
Försti Simon
Mattila Morten
Minni Markus
Minni Mikael
Renko Jakob
Saaripää Bengt
Saaripään renki Henrik
Sippola Simon
Sippolan vävy
Söyrinki Erik

YRYSELÄ:

Hissa Jakob
Hurri Henrik
Mustasuu (Ollila) Jöran
Mustasuun renki Johan

LEHMÄJOKI:

Koski Matti

Koski Morten
Nikula Mikael
Rautio Jöran
Sepänmaa Henrik
Tuuri Johan
Viitaluoma Andreas

PERÄLÄ:

Nyyssö Simon
Seppänen Andreas, sotilas
Seppänen Jöran
Varpula Mikael

Kuvat M. Hannuksela.

Vuonna 1984. K.J.Mielty ja Ilpo Lagerstedt.

Pirkko Paloheimo

Muuttuva lukio

Kymmenisen vuotta sitten kävivät politiikan lainet korkeina koulumaailman yllä. Kouluhallituksen tukema Teiniliitto puhalsi kouludemokratian henkeä oppilaihin ja ravisteli heitä puoluepoliittiseen herätykseen. Kouluneuvostovaaleja edelsi julkinen ja salainen kampanja. Tiedotusvälineet antoivat ulkopuolisille sen käsityksen, ettei koulussa juuri muuta tapahdukaan kuin politikointia. Silloinen opetusministeri Ulf Sundqvist arvioi tilannetta: "Politiikka on tullut kouluihin jäädäkseen". Onneksi näin ei käynyt. Nuoriso kyllästytettiin politiikkaan. Teiniliitto kuoli. Kouluneuvostovaalit ovat ruvenneet vuosi vuodelta yhä enemmän muistuttamaan sopuvaaleja. Uusi koululaki tulee ensi lukuvuoden alusta poistamaan koko neuvoston. Mikään ei ole tullut kouluun jäädäkseen. Tämän on erityisesti monet muutokset läpikäynyt keski-ikäinen opettajapolvi kokenut todeksi.

Keskiasteen kehittämislaki vuodelta 1978 innosti uudistajat selittämään jopa graafisin kuvioin lukion sulattamista muuhun keskiasteen koulutukseen tasavertaisena tekijänä. Lukio saisi peruskoulun jälkeisestä ikäluokasta kolmasosan, ammatilliset koulut toisen kolmasosan, loppuosan siirtyessä työelämään joko suoraan tai työharjoittelun kautta. Lukiosta oli tarkoitus tehdä lähes yksinomaan korkeakouluihin valmistava opinahjo. Ammatillisista kouluista avattiin myös väylä korkeimpaan opetukseen. Tämä oppilasvirtojen ohjailuyritys ei onnistunut, uudistus ei tullut jäädäkseen. Lukio on itsenäistynyt. Peruskoulun käyneistä aloittaa jatkuvasti n. 50% lukiossa. Lukion käyneistä taas valtaosa siirtyy toiseen keskiasteen kouluun. Ammattikouluihin perustetaan yhä uusia ylioppilaspohjaisia aloituspaikkoja. Korkeakouluihin pääsee vain 1/3 ylioppilasta.

Nykyisin voimassa oleva lukusuunnitelma on syntynyt juuri siinä uudistuksen vaiheessa, jolloin lukio nähtiin kaitana tienä yliopistoon ja korkeakouluihin. Tästä syystä siihen tuli runsaasti teoreettisia aineita. Valinnaisuus, jolla sitä mainostettiin, karisi käytännössä alkuunsa. Teoreettinen painolasti on lisäksi kasvanut tietoaikakauden valtavan lisääntymisen myötä. Oppisisällöt on jaettu kursseihin, joita opiskellaan jakso kerrallaan. Opiskelusta saatu palaute osoittaa, että työskentely tämän päivän lukiossa on tehokasta ja suunnitelmallista. Oppilaat kokevat, että heitä kohdellaan aikuismaisemmin kuin peruskoulussa. Uudistuksen suuntaa pidetään niin oppi-

laiden kuin opettajienkin keskuudessa oikeana. Sen sijaan työskentelytahti tuntuu lähes kaikista rasittavalta. Tiedon omaksumiseen ja syventämiseen ei tahdo jäädä aikaa. Onko jatkuva kiire, ehtimisen pakko tullut jäädäkseen? Toivottavasti ei.

Lukio-opiskelun rasittavuus johtuu muistakin syistä kuin tietoaikakauden lisääntymisestä. Se, mikä 70-luvulla suunniteltiin 30 %:lle, ei sovi 80-luvun 50 %:lle ikäluokasta. Uusi koululaki määrittelee selkeästi lukion antamat jatko-opintovalmiudet. Nyt on mustaa valkoisella siitä, että lukiossa saadaan toisaalta valmiudet korkeakouluihin, mutta toisaalta myös muille keskiasteen opintolinjoille. Uudistajien pitäisi nyt ottaa tämä kaksijakoisuus huomioon. Kurssimuotoisen jatko-opiskelun pohjana oleva lukusuunnitelma pitäisi kiireesti panna remonttiin. Se pitäisi saada myös kaksijakoiseksi, linja-jakoiseksi, tavoitteita vastaavaksi uuden koululain hengessä. Linja-jakaisuudella voitaisiin tappotahdia vähentää.

Vuosituhanasia sitten on todettu, ettei auringon alla ole mitään uutta. Linjakokoinen lukiokin saataisi tuoda jonkun mieleen erään aikaisemman vaiheen koululaitoksen historiassa. Ehkäpä joku muistelee kiittolisena kansalaiskoulun elämänläheisiä oppiaineita. Kansalaiskoulua ja keskikoulua kulki vanhaan hyvään aikaan koko ikäluokka. Ne edustivat eri linjoina tavoitteiden erilaisuutta — ei eriarvoisuutta. Linjakokoisuuden vaatimus lähtee siitä ajatuksesta, että me ihmiset olemme kyvyiltämme erilaisia, kaikki eivät voi oppia kaikkea. Erilaisuus on rikkautta, jota yhteiskunta tarvitsee.

Työelämä antaa koulutukselle kunakin aikana omat haasteensa. Nyt näyttää siltä, että vain linjakokoinen lukio pystyy ajan monipuolisiin haasteisiin vastaamaan. Tulevaisuudessa yhä enemmän tietoteknologiaan tukeutuva työelämä tarvitsee koko ikäluokan lukiotasoista koulutusta. Hyvä pohjakoulutus auttaa työntekijää mukautumaan uusiin ja yhä uusiin muutoksiin. Parinkymmenen vuoden kulluttua lienee lukio jokaisen peruskoulun jatkeena, kunhan uudistajat vain pysyisivät aikataulussa.

Oppilaat ovat nyt kymmenisen vuotta käyneet ala-, ylä- ja keskiastetta. Kohta annetaan asteiden mennä ja ruvetaan käymään entiseen tapaan koulua. Varmaan siitäkään uudistuksesta on apua, kun kerran mikään ei ole tullut jäädäkseen.

Maankuulut laskiaisriehat

Tuuralan kylätoimikunta on jo muutamia vuosia ottanut tavakseen järjestää laskiaisriehat. Lasketteli-joista ei ole ollut puutetta. Jatkuvana nauhana on kansa mäkeä laskenut. Pahemmilta yhteentörmäyk-siltä on vältytty, varsinkin sen jälkeen, kun saatiin toinenkin "rata" mäkeen. Valaistus on ollut kun-nessa. Isokokoinen laskiaisroihi on antanut valoa ja lisäksi laskettelurinteen varrella ovat hehkuneet pienemmät padat kuin liikennevalot. Muutenkaan ei ole tarvinnut tumput suorina värjötellä, sillä välillä on voinut vahvistaa itseään paistetulla makkarakalla. Kahviakin pääsylippuaan vastaan on saanut maistel-la koulun sisällä.

Ja säpinää on riittänyt. Saappaanheittokisat ovat jo perinne. Läheisellä pellolla on oikein sähköva-loilla valaistu heittorata. Eihän siellä pimeässä pi-tuuskien mittaaminen valosta huolimatta kovin tark-kaa ole, mutta kun on reilusti mittanauhaa käytetty, ovat heittäjätkin olleet kisaan tyytyväisiä. Yhtään protestia ei kuulemma ole tehty, eikä kiellettyjä hormoneja ole kukaan tunnustanut käyttäneensä. Joiltakin heittäjiltä saapas kyllä lensi vähän minne sattuu, ja mittamiehet saivat juosta alta pois. Viime talvena ei voinut puhua siitä, ettei saappaasta jäänyt jälkeä, kun lunta oli puolimetriä. Menneen laskiai-sen juhlat olivat ilmeisesti mittavimmat kautta his-torian. Kansaa oli ympäri Suomenniemen. Ei nyt varsinaisesti paikan päällä, mutta MTV:n kymme-nen uutisten välityksellä. Mitään gallupia ei kysei-sen illan uutisten katsojaluvuista tehty, mutta arvata saattaa, että moni illanvirikko lähetyksen näki.

Kuvausryhmä kävi paikan päällä jo päivällä, sillä nuotiorohujen valossa ei olisi kunnan kuvaa saanut. Aulis Nuuja "kylän vanhimpana" joutui uhriksi haastattelijan mikrofonin kaiken taltioivaan kyse-lyyn.

Kuvaajakaan ei selvinnyt helpolla, sillä hänen piti kokeilla filmikameran kanssa laskemista.

Myllymäki joutui nähtävästi ensimmäistä kertaa televisiomiesten kameran eteen. Uutisiin tosin kysei-nen jakso ei päässyt. Lienee kuvaajan saama kyyti ollut liian kovaa.

Tuuralan koulun opettajat ja oppilaat sentään pääsivät historian lehdille. Kymmenen uutisten ajak-si useimmat keskeyttivät laskettelunsa. Kaikki halu-sivat nähdä mitä heistä filmille oli jäänyt. Koska kyseinen uutislähetys tuli videolle, siitä jäi jälkipol-villekin muistoja. Sitten vanhoilla päivillä ei tarvitse arvuutella ketä mukana oli.

Vain myllymäen seutu loisti kirkkaana pisteenä talvisen pimeän keskellä. Televisioon pääsyn johdos-ta kyläläisille jäi velvoittava perintö. Toivotaan, että pysytään edelleenkin kansan keskuudessa näkyvillä myönteisellä tavalla ja perinteiset juhlat kokkoineen säilyvät.

M. Hannuksela

Kylän vanhimpana luottomiehenä joutui Aulis Nuuja haastattelijan käsiin. MTV-utisten Jukka Vuori yritti puristaa miehestä tietoa ulos. Paljon olisi sanottavaa ollutkin, mutta herrasmiehenä sentään so-vittiin mitä sanottaman piti.

Myllymäelle olivat kylän miehet ajaneet lunta kymmeniä kuormia. Ja kyllä siihen näköä oli saatu, heikkopäisimpiä laskeminen hieman pelotti. Hienoi-nen lumisadekin paransi luistoa merkittävästi, eikä kukaan valittanut ettei olisi kulkenut.

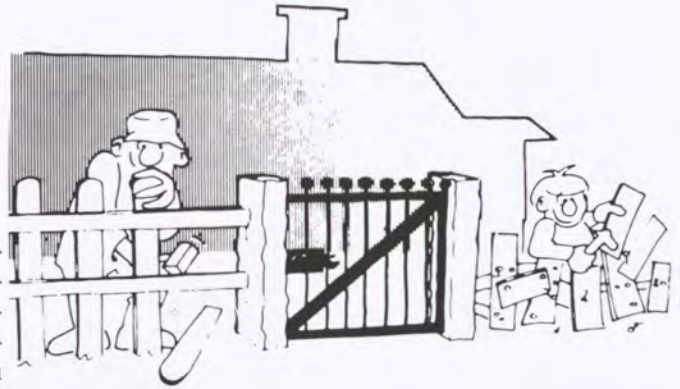
Simo Vaismaa:

Osayleiskaava kylän parhaaksi

Voimassa oleva rakennuslaki kieltää eräin poikkeusmahdollisuuksin suunnittelemattoman taaja-asutuksen. Lähes poikkeuksetta maalaiskuntien keskustaajamiin onkin laadittu rakennuskaava, jossa yksityiskohtaisesti on suunniteltu rakennuspaikat ja muu maankäyttö. Kunnan on laadittava rakennuskaava ”sitä mukaan kuin kehitys vaatii”, kuten rakennuslain 95 §:ssä sanotaan. Keskustaajamissa osayleiskaava on valitun kunnanvaltuuston käsitys ja tahto tämän kuultua maanomistajia taajaman laajentumissuunnista ja -alueista, joihin taajama laajentuu pala palalta rakennuskaavoituksella.

Tämän kirjoituksen tarkoitus on herättää ajatuksia viime vuosina muotiin tulleesta kylätaajamien osayleiskaavoituksesta ja niiden laatimisperiaatteista vanhan voimassaolevan rakennuslain puitteissa. Osayleiskaavoitus soveltuu kaavamuotona hyvin maaseutukylien järkipäraseen suunnitteluun. Jokainen kyläläinen varmaan haluaa pitää oman kylänsä viihtyisenä ja elinvoimaisena. Positiivisiin vaikutuksiin tähtäävä osayleiskaava on hyvä, kun se laaditaan yhteensovittaen sekä kylän että yksityisten maanomistajien edut.

Maaseutukylän ongelmat ja suunnittelun tarve koskevat lähes yksinomaan rakentamista. Tiesuhteiden prantamiselle saattaa joskus olla myös tarvetta. Rakentamismahdollisuuksien parantaminen ei koske yksinomaan asuinrakennuksia, vaan palvelujen ja elinkeinotoiminnan kehittyminen tulisi myös huomioida. Rakennuslautakunnat ovat usein liian ahtaasti tulkinneet rakennuslain 4 §:n määritelmää siitä, milloin on kyseessä taaja-asutus ja antaneet vapaaehtoisesti vallan lääninhallitukselle poikkeuslupien myöntäjänä. Sivukylille voisi vapaammin myöntää lupia perinteisen hajarakennusoikeuden nojalla. Milloin kylä on kuitenkin saanut sellaiset mittasuhteet, että sen on katsottava muodostavat taaja-asutusta, voidaan osayleiskaavaa pitää riittävän tarkkana maankäyttösuunnitelmana, jota voidaan käyttää perusteena harkittaessa rakennus- ja poikkeuslupien myöntämistä. Tällöin yleiskaavassa rakennusmaavaraus parantaa maanomistusoikeuden sisältöä rakennusoikeuden osalta. Yhdyskuntarakentamiseen tarvittavat alueet tulisi varata olevan maatalouden kannalta toissijaisilta alueilta, esim. metsänrannoista, huonoilta pelloilta tai pieniltä ja hankalilta pelto-kuvioilta. Sijainniltaan alueiden tulisi olla riittävän etäällä maatilojen talouskeskuksista ja mahdollisista teollisuuslaitoksista niin, että ristiriitaa esim. hajuhaittojen johdosta ei tulisi elinkeinotoiminnan ja

tulevan asutuksen välillä. Aluevarausten määrä tulisi mitoittaa vain näköpiirissä olevaa rakennustarvetta varten eli noin 5–7 vuoden tarpeisiin. Pitemmälle ajalle suunnitelmia on turha laatia, koska emme siinä kuitenkaan onnistu.

Maatalousmaavaraukset kaavoissa

Silmiinpistävää laadituille osayleiskaavoille on ollut, että ne ovat olleet melko puhtaita maatalouskaavoja. Yleensä useita satoja ellei tuhansia hehtaareja on varattu maatalousmaaksi ja vain pieni osa yhdyskuntarakentamiseen. Maatalousmaiden varaimiseen ei ole mitään tarvetta eikä rakennuslain säädösten mukaan mitään velvoitetta. Kysymys on vain suunnittelukarttojen esteettisyydestä eli kauneudesta. Maa- ja metsätalouskäyttö on maan perinteinen ja tuhatvuotinen käyttömuoto. Se pysyy myös sellaisena ilman maatalousvaraustakin, ellei yhteiskunta varaa sitä johonkin muuhun tarkoitukseen tai omistaja itse halua käyttää maataan muuhun kuin maatalouteen. Juuri viimeksi mainitun tarkoituksen estämiseen eri yhteyksissä onkin vaadittu myös maatalousmaan kaavoituspakkoa, viimeksi ympäristöministeriön rakennuslakiehdotuksessa. Vaikka ns. ensimmäisen asteen yleiskaavalla ei tulisi olla mitään oikeusvaikutuksia yksityisen maanomistajan maankäytölle, voi se kuitenkin vaikuttaa lupaviranomaisen harkintaan esim. rakennus- tai muun luvan myöntämisessä. Myöskään maanomistajalle ei maatalousmaavaraus tuo sellaista suojaa yhteiskunnan muulta maankäytöltä kuin luullaan. Yhteiskunnan kannalta maa- ja metsätalousmaavaraukset muodostavat korvauksettomat reservi-, viher- ja ulkoilualueet, jotka muutetaan sinä päivänä muuksi kun tarve vaatii ja kaavoituksen tuoma arvonnousu voidaan silloin leikata yhteiskunnalle.

Osayleiskaava voidaan laatia siten, että siinä osoitetaan alueet kaikkeen muuhun kuin maa- ja metsätalouteen. Nämä yhdyskuntarakentamiseen varatta-

vat alueet samalla muodostavat yleiskaava-alueen ja sen rajauksen. Kaikki muu ulkopuolelle jäänyt alue on perinteistä maa- ja metsätalousaluetta, jonka käyttötarkoitusta omistaja voi vaihtaa niin halutessaan suhteellisen vapaasti. Rakennuslain 29:n 2. momentin mukaan yleiskaava voidaan laatia myös em. tavalla vaiheittain ja kutsua sitä vaiheyleiskaavaksi. Nimen muuttamiseen ei ole kuitenkaan aihetta, koska muita vaiheita ei ole tarkoitukseen laattia. Nykyinen menettely, jonka mukaan ensin piirretään iso mielivaltainen yleiskaava-alue, johtuu siitä, että kaavoitus on lähtenyt kaupungeista, joissa usein alueelle, jolle päätettiin laatia yleiskaava, samalla haettiin rakennuslain 32 §:n ja 124 §:n mukainen toimenpidekielto. Alue oli tietenkin tarkasti rajattava. Vaikka maaseudulla ei ole tarvetta kieltoihin, ovat konsulttimme niin ”kaavoihin kangistuneita”, ettei maaseudulle sopivaa kaavoitusmenetelyä tahdo saada sopimaan heidän ajatusmaailmaansa. Maankäytön suunnitteluun liittyvä kaavajärjestelmämme on luotu ohjaamaan lähinnä kaupunkimaista taajaa asutusta. Näin esim. rakennuskaavoissa rakennuslain 96 §:n mukaan maa- ja metsätalousalueita voidaan osoittaa vain erityisestä syystä. Miksi sen esiateesta — yleiskaavoissa — ha-

lutaan esittää laajoja maatalousalueita?

Yleiskaavan oikeusvaikutukset

Maanomistajille on jo kaavaa valmisteltaessa varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta. Varsinainen kaavaehdotus on lisäksi asetettava nähtäville 30 päivän ajaksi muistutusten tekemistä varten.

Yleensä yleiskaavamme on laadittu ns. ensimmäisen asteen kaavoina, jollainen on kunnanvaltuuston hyväksymä mutta ministeriössä vahvistamaton yleiskaava. Tällaisen kaavan välittömiä oikeusvaikutuksia ovat rakennuslain 53 §:n 1. momentin mukaan kunnan pakkolunastusoikeus, jos kunta ei riittävästi ja kohtuullisilla ehdoilla muutoin saa rakennusmaata. Samoin kunnalle tulee etuostolain mukainen etuosto-oikeus alueella, josta vähintään puolet kaupantekohetkellä on yleiskaavassa yhdyskuntarakentamiseen varatulla alueella. Muutoin yleiskaavan oikeusvaikutukset tulevat ns. viranomaisvaikutuksen kautta, koska kaava on joka tapauksess heidän ohjeenaan aina kun ne alueella jotain suunnittelevat tai tekevät.

Matti Loukola

Kyrönjoki, keskeinen tekijä maisemassamme

”Halki koko aukeaman purkautuu suuri joki heitellen lukemattomia mutkia. Verkalleen se vierii hiltjaa ja tasaisesti ...” (Paulaharju)

Kyrönjoki on kuluneina vuosina ollut paljon esillä. Tulvat, tulvasuojelu ja joen mahdollinen valjastaminen sähkövoimaa tuottamaan, ovat puhuttaneet. Kyrönjoen pääuoman pituus on 169 km. Se alkaa Kauhajoen Kauhajärvestä, joka on 200 m merenpintaa ylempänä. Viidentuhannen neliökilometrin alueelta keräämänsä vedet se laskee Pohjanlahteen Vaasan pohjoispuolella, Koivulahdessa, monia laskuhaaroja pitkin.

Isonkyrön alueella jokeen laskee kaksi sivujokea. Orismalanjoki saa alkunsa Orisbergin järvestä, tai oikeastaan se virtaa järven läpi. Ennen järven 1790-luvulla tapahtunutta patoamista Orisbergin rautaruukin käyttövoimaksi, paikalla oli kolme lampea, joihin vedet virtasivat Kinnarlamesta ja laajoilta metsäalueilta sitäkin kauempaa. Samoilta alueita vedet tulevat nykyisinkin.

Lehmäjoki saa alkuvetensä Ylihärman rajoilta ja

Kontsaasaari ennen sen pienentämistä.

mutkitellen tien kanssa laskee ne lopulta Kyrönjokeen, Vanhaa kirkkoa vastapäätä.

Isonkyrön alueella joessa on 13 saarta. Niistä mainittakoon luonnonsuojelulla rauhoitettu Pappilansaari, Pukkilansaari huvipaikkana sekä Kontsaasaari, jossa nuijapäälliköt mestattiin tammikuun lopulla 1597. Koskia on Taipaleella, keskustassa Reinilänkoski ja Tuuralassa Hypäjänkoski, joka on ollut valjastettuna sähköä tuottamaan.

Joki menneinä aikoina

Nykytietojen mukaan esi-isämme tulivat tänne 800—900 vuotta sitten. Joki oli silloin vesirikkaampi, suot ja metsät ulottuivat monin paikoin rantaan asti. Korpijoki, kuten asukkaat sen nimittivät, oli uusien tulijoiden kulkuväylä. Nimi tuli siitä, että

”Kontsaansaari katoaa vuonna 1933”. Tämä teksti on kirjoitettu kuvan taakse. Saarta pienennettiin tulvien estämiseksi. Kontsaansaari pysäytti Kyrönjoen jäät padoksi ja vesi nousi aiheuttaen vahinkoja. Maata ajettiin Isonkyrön uuden kirkon hautausmaalle täytemaaksi. Kirkon tiilet on tehty nykyisen hautausmaan paikalta nostetusta savesta. Ei taitaisi enää löytyä Isostakyröstä näin paljon hevostia! Kuva Lauri Huhtala.

kylmät ja tummat nevedet juoksivat asumattomien korprien läpi. Kesällä kuljettiin ruuhilla ja veneillä, talvella joen jää oli hyvä hevostie. Kulkuväylänä käytön lisäksi siitä otettiin vesi niin ihmisille kuin eläimille. Joesta saatiin myös kaloja. Virtaava vesi antoi käyttövoiman ensimmäisille myllyille.

Tulvat

Lumisten talvien tai runsaitten kevät- tai kesäateiden seurauksena joki on tulvinut. Suuria tulvia on ollut menneinä aikoina. Vuoden 1780 tulvan kirkkoherra Juhani Aimelaesus mainitsee muistiinpanoissaan suurimmaksi miesmuistiin. Maantien paikkoja sai kulkea veneillä, tulvavedet syövyttivät teitä ja peltoja. Napuen kylä oli kokonaan veden vallassa, karjat oli kuljetettava navetoista vedeltä turvaan. Pappilansaaresta näkyi vain vähän korkeinta kohtaa.

Niilo Liakan vuonna 1920 ilmestyneessä kirjassa ”Orisbergin kartano ja ruukki” kerrotaan vuonna 1608 suoritetun maantarkastuskirjan sisällöstä muun muassa seuraavaa: ”Orismalan kylä mainitaan jo vuoden 1556 tilikirjassa. Taloluku on 24. Vuonna 1608 taloja on 18. Silloin on Valtaalan (Valdarla) kylästä, johon kuului kuusi taloa sanottu: ”Asuttu saman Orismalan joen varteen, ja ovat manttaalissa yhdistetyt Orismalan kylään, mutta kun ei heillä ole kelpollisia ulkopalstoja ja kun peltonsakin on niin heikko, että kevättulva käy niiden päälle ja kuljettaa vuosittain pois lannan, eikä heillä ole kelpollisia niittyjä, niin ei heitä ole voitu kirjoittaa mainittuun kylään kuuluvaksi.” Orismalan kylän talojen edut olivatkin silloisen arvion mukaan hyvät. Niistä sanotaan näet: ”Pelto hyvä. Tuohi-, hirsi- ja halkometsää on; joltinenkin laidun; hyvät myllyt ja myllynpaikat; hyvät niityt. Pellot ovat pienen joen var-

rella.” ”Pellostä kylvettiin aina puoli, toinen puoli oli täytenä kesantona.”

Orismalan suurkylän yhdessä osassa asui 1540-luvulla Maunu, Antti ja Jussi Valtari. Kylän osaa ruvettiin sanomaan Valdarlaksi, josta myöhemmin muodostui kylän nimi Valtaala. Valtari-nimi oli pirkkalaista alkuperää. Nykyisen Isonkyrön alueella oli vuonna 1557 141 taloa.

Eräs tutkimuskohde olisi kaikkien Isossakyrössä toimineiden vesimyllyjen paikkojen selvittäminen. Monesta löytyisi varmaan valokuvakin.

Kyrönjoki nykyisin ja sen tulevaisuus

Kyrönmailla tulvahaitat ovat ollee vähäisempiä kuin Seinäjoen, Ilmajoen ja Ylistaronkin lakeilla, joista keväiset tulvakuvat tiedotusvälineissä ovat kaikille tuttuja. Peltoja ja metsiä kuivattaessa luomat ja laskuojat on avattu, ja ne tuovat nopeasti vedet suurilta alueilta jokeen. Tämä on lisännyt tulva-alttiutta. Ennen ojitusta vedet nevoilta ja metsistä valuihit hitaammin, pitkin kesää. Ihminen on toiminnallaan ja tehoajattelullaan vaikuttanut tulvien lisääntymiseen. Viime keväänä tulvista kärsi joen alajuoksulla alueet, joilla tulvia ei juuri ole ollut. Paljon kirjoitettiin ja puhuttiin siitä, että jokijärjestelyillä, jotka monien mielestä aloitettiin väärästä päästä, on tulvat siirretty yläjuoksulta alajuoksulle.

Monet pelkäävät joen puolesta. Voimalarakentamisen mukanaan tuoman säännöstelyn pelätään vahvistavan jäitä. Paksummat jäät aiheuttanevat tulvariskejä. Millaiseksi joki kesällä muuttuisi?

Kyrönjoki on ollut ja on niin keskeinen tekijä maisemassa, että toivoisi sen säilyvän sellaisena kuin Otto Jussila Kyrönmaan laulun alkujakeissa sanoo: ”Täällä virtaa rauhallinen Kyrönjoki uomassaan”.

Kevättulva v. 1925. Otettu Valtaalan kallioilta. Etualalla Orismalanjoki, Kivisilta näkyy vähän kuvan vasemmassa reunassa. Herman Nortulan talo, nyk. Matti Erkkilä, ja Kyrönjoen takaa näkyy Plukan talo.

Luonto elää

Osuvoimaa nimeä ei linnulle juuri voi sanoa kun sen ulkomuotoa katsoo. Harmaasiippo, se todella kertoo miltä se näyttää, mitään riemukkaita väriläiskii siitä ei löydä. Mutta maastoon se sopii erinomaisesti. Kuvan harmaasiippoa oli varsin vaikea huomata pesäkelonsa nokasta. Niin ovat samenvärisiä, varsinkin hautoessaan ja ollessaan liikkumatta.

Alkukesän hempeää ja kaunista hehkua; tuomen lehdet ja kukinto työntyvät kesän lämpimään ilmaan. Kovin pitkään vihreään heleys ei kestä, kesän edistyessä se muuttuu nopeasti tummanpuhuvaksi. Elokuulle tultaessa vihreä on täysin kehittynyt. Eikä siitä pitkää aikaa kulu kun syksyn merkit tulevat. Lehdet punertavat ja kellertyvät pudotakseen jälleen maahan. Ja loputon kiertokulku jatkuu, kuten on tapahtunut jo iät ja ajat.

Pelkästään linnut eivät asuta ihmisten asettamia pönttöjä. Viime vuosien aikana niihin ovat asettuneet liito-oravat. Niiden kannat ovat ilmeisesti niin paljon vahvistuneet ettei luonnonkolot riitä. Tai sitten ne ovat käyneet liian vähiin. Ja liitäjien on ollut turvautuminen ihmisten luomiin asumuksiin. Tämäkin veijari kurkisteli vappuaattona noin kahden metrin korkeudella olevasta pöntöstä.

Isonkyrön urheilutoiminnan varhaisvaiheita

Kuten maakuntalehdet ovat jo näkyvästi tiedottaneet, on kauan odotettu Eteläpohjalaisen urheilun historia viimeinkin ilmestynyt. Väinö Vaissalo osasi Pohjankyrössä jo 22.3.1968 antaa teoksesta oikeita tietoja (leike on tallella!) Tulkoon lisäksi mainituksi, että Pohjankyrö julkaisi 1938 Kyrön Voiman laajan historiikin.

Kun me vanhimman polven urheilumiehet tutkimme uutta kirjaa, niin aivan sydän sykähtää ja lämpimät muistot tulvahtavat mieleen. On erinomainen asia, että yleiskatsaus maakuntamme urheilun päävaiheisiin on vihdoinkin saatu kansien sisään. Tuo kirja on kaikkien todellisten eteläpohjalaisten urheilumiesten oma teos.

Kirja osoittaa selvästi, että Vaasa oli täällä keskuste urheilun alalla vuosina 1900—1912. Maaseutu-paikkakunnista Ilmajoki heräsi ensiksi ja se oli 1904—1908 ylivoimainen yleisurheilussa. Kiitos Oiva Jääskeläisen ja muiden mestarimiesten.

Mutta ilolla voimme nyt todeta, että Isonkyrö on saanut tässä kirjassa oman urheiluteoksensa. Tämä seikka ilmenee monista kohdista. Keskikunnalla vuosina 1907—1909 toiminut Kunto kuului maakunnan vanhimpiin seuroihin. Eino Pukkinen kaupasaan tapasi siitä 1930-luvulla jutella eläviä kuvauksia.

Isonkyrön kunnanvaltuusto on maakunnan vanhin. Kirja kertoo, että se 6.12.1915 luovutti Kyrön Voimalle palstan urheilukenttää varten. Kului paljon aikaa ennenkun osakeyhtiö sai täällä kentän valmiiksi ja sen vihkiäiskilpailut 1934 me hyvin muistamme.

Paini on se urheilumuoto, joka vei K V:n maakunnan eturivin seuraksi. Kirjaan on otettu Eino Pukkisen Suomen urheilulehdessä 1915 julkaistu kirjoitus painin asemasta maaseudulla. Siinä käsitellään Isonkyrön tilannetta ensimmäisen maailmansodan aikana. Samana vuonna täällä syntyi merkittävä kiista, kun nuorisoseuralaiset väittivät, että painijat valtaavat seurahuoneen. Historian kirjoittajat eivät näköjään ole huomanneet, että Vaasa-lehdessä 26.4.1968 Eino ja Arvo Lehtonen sekä V. Vaissalo hauskaasti muistelivat painin alkuvaiheita maakunnassamme.

KV järjesti 1917 ensimmäisenä maakunnassa painikilpailut junioreille. Sama seura on vapaapainin uranuurtaja Suomessa. Täällähän järjestettiin 1923 lajin ensimmäiset Suomen mestaruuskilpailut. Voidaan sanoa, että 1920-luvulla KV oli painin suurseu-

ra. Eino Pukkinen ja Lauri Piuholta olivat maakunnan ensimmäiset painituomarit. Kun painivalmentaja Armas Laitinen 1922 kävi täällä, hän ihmetteli, kun painimatolla oli viisi Filppulan veljestä riehussa!! Kun mestaripainija Toivo Syrjälä 1930 kuoli, KV järjesti hautajaiset. Sitä ennen ei mikään muu seura ollut näin hienosti toiminut.

Syksyllä 1929 aloitettiin Ilmajoen ja Isonkyrön väliset seuraottelut painissa. Laatuun ensimmäiset koko Suomessa. Kirja kertoo, että nämä pitäjätottelut olivat ”valtava tapaus”. Pitää paikkansa. Vuoden 1930 tienoilla paini oli Isonkyrössä huudossa. Ja olin katsomossa keväällä 1931 kun Ylipään nuorisoseurantalossa KV löi IK peräti 20—4. Hyvä orkesteri Solo loi tunnelmaa ja ent. kyröläinen Atu Tuominen Vaasasta oli ylituomarina. Tuo tapaus on jäänyt mieleeni sen vuoksi, että kolme päivää aikaisemmin KV:n painikämpä meinasi palaa. Painin piirin mestaruuskilpailuissa 1931 KV sai kolme mestaruutta, vaan IK ei yhtäkään. Helsingissä pidettiin SM-kisat ja siellä ei kummallekaan seuralle tullut mestaruutta. Oli synkeä tapaus, jota kauan harmiteltiin!

Vanhemman polven urheilumies Paavo Rinta on kirjassa hyvin mukana ja ansaitusti. Hänellä on ollut kaukaisia edeltäjiä, koska jo 1916 KV voimistelijat voittivat E-P:n maalaisseurojen voimistelimestaruuskilpailut. Ja muistamme, että Eino Komi oli 1939 selvä ykkönen maakunnan suunnistuskilpailuissa.

Ylistaron ja Isonkyrön väliset painikilpailut alkoivat jo syksyllä 1912. Kirja osoittaa, että 1921 KV:n jäsenmäärä oli 57 ja vähäkyröläisen Kyrön Pojatseuran 28. Erikoisuus oli se, että jälkimmäinen oli sentään rekisteröity seura.

Tämä kirja on peräti arvokas teos meille kyröläisille. Seinäjoelta sitä saa. Soittelin piirihohtaja Haapaharjulle ja hän ilmoitti, että 10 kappaleen tilauksesta saa huomattavan alennuksen. Nyt siis porukkaa kokoamaan ja mies hakemaan kirjat urheilupiiristä. Kukaan oikea urheilumies ei voi täällä olla ilman tätä teosta. Kun Pohjankyrön 1950 ilmestyi Orismalasta Iikka Myllärin talosta, niin tuo painimestari sanoi haastattelussa, että paini on ollut mukavaa. Haluamme lukea kuvauksia tuosta hauskaasta urheilusta, joka toi meille ”kultaa ja kunniaa”.

Vanha urheilumies

Kuvat ja muistot

Runsasluminen talvi antoi aavistaa mitä tuleman piti. Vesiarvot olivat korkeat, ja niiden myötä tulivat tulvat. Ihmisten muistikuviin oli iskostunut, että samanlaista oli vuonna 1966. Mutta nyt päästiin hieman vähemmällä. Mutta mahtavaa luonnon näytelmää saatiin nytkin ihailta. Huhtikuun 17. päivänä muodostui pato pappilansaaren kohdalle. Vesi nousi aivan vanhan maantien tasolle, ja muutamat jääkimpaleet nousivat kaiteen päälle. Siihen pato sitten jäikin seuraavaksi yöksi, ja ihmettelevä kansa poistui illan hämärtyessä. Seuraavana päivänä alkoi tapahtua. Kun iltaan ehdittiin, alkoi jääpato elää. Pikkuhiljaa vesimassat saivat yliotteen ja jäät rutistivat rantaleppien runkoja. Tummat pilvet ilmestyivät kuin tyhjästä ja maisema muuttui synkän näköiseksi. Pato kulki nopeasti ja rasahteli mennessään. Jokivarressa oli kansaa paljon. Letka liikkui samaa vauhtia kuin jäätkin. Nopeasti mentiin ohi kirkonlahden, ja kulku tasaantui väylän levenemisen myötä. Useimmat jäivät Hypäjängkosken kohdalle katsomaan kun jäälautat menivät. Jäät keikkuivat kuoissa ja hajosivat, vain sitkeimmät kestivät menoa.

Kohtalan sauna joutui veden saartamaksi, ja muutamat jäämöhkäleet jäivät seinustalle. Sauna sentään pysyi paikoillaan. Ritaalan sillalle kansa kertyi pitemmäksi aikaa. Sillan alapuolelle kiintojään reunaan tulikin pato. Illan hämärtyessä vesi nousi paljon, joidenkin arvioiden mukaan metrin jopa puolitoista. Tungosta sillalla oli varmaan enemmän kuin pitkiin aikoihin. Musta pilvipeite alkoi rakoilla ja aurinko pilkisti pilven reunan alta, mutta häipyi samantien horisontin alle. Ilta oli pimeä, kun kansa poistui. Yöksi pato jäi sillan tuntumaan odottamaan. Tullessa käytiin vielä katsomassa Hypäjängkosken kuohuja. Vesi oli tällävälän noussut maantielle asti. Sen kertoi liikennemerkki; vettä tiellä 20 senttiä. Tarkempi tutkiminen osoitti ettei vesi kovin pitkään ollut tiellä viihtynyt. Aivan tienreunan tasalla kylläkin, ja tie oli märkä.

Vuorokauden ajan takia kuvat jäivät saamatta tästä kohtaa. Mutta silti sain kasaan viitisenkymmentä väridiaa, joita tarpeen mukaan voi sitten katsella.

Matti Hannuksela

Monet jäidenlähdöt on 680 vuotias vanha kirkko nähnyt. Tämä kuva on otettu jäidenlähdön jälkeen seuraavana päivänä. Aurinko paistoi, kuin huokaisen helpotuksesta. Pellolle nousseet jäämassat huokivat talvea, mutta pian auringon säteet pehmittivät ne.

Pappilansaarikin oli todellinen saari. Vesi virtasi sen ympäri joka puolelta. Stenbäckin maja sai kokea kevään voiman; vesi huuhtoi sen läpi. (Kuva on otettu 18 huhtikuuta, aamupäivällä, kun pato oli vielä paikoillaan.)

Siitä on pitkä aika kun jäät ovat nousseet maantielle. Ihmisten muistin mukaan näin kävi 1966. Näkymä on pappilansaaren kohdalta. Jäälautat ovat nousseet kaiteen päälle.

*Kuvasarja vanhan kirkon 680-vuotisjuhlan yhteydessä
esitetystä historiallisesta kavalkadista, jonka suunnitteli
ja ohjasi Väinö Alanen*

*Kuvat: Matti Hannuksela
Tekstit: Kalevi Vuorinen*

Munkkeja, jotka lauloivat osia katolisesta messusta. Munkit ovat olleet kirkon rakentamisen alullepanijoita.

Vanhan kirkon rakentajia keventämässä syntiensä kuormaa kantaen kiviä kirkon seinään.

Kivikirkon valmistuttua Turun piispa vieraili paikalla pääsiäismessun aikana. Turun piispan vierailu myöhemminkin on ollut merkkitapaus.

Kuuluisa "kirkkoruhtinas Jaakko Ceet, joka myös maalautti kirkon seinämaalaukset, saapuu kirkolle.

Noitaa tuodaan Ceetin puhutteluun. Kuulusteltuaan noitaa kirkkoherra jätti asian maallisille tuomareille.

Ceet kuulustelee kahta jalkapuuissa olevaa miestä, jotka olivat "lainanneet" lyhteitä pappilan pellolta.

Huoveja saapuu hajottamaan kokousta. Pyhän Katariinan messun jälkeen 25.11.1596 Pentti Pouttu ja muut Tukholman kävijät selostivat tilannetta talonpojille. Syntyi yhteenotto huovien kanssa.

Nuijamiesten päälliköksi on valittu Jaakko Ilkka. Oikealla nuijamiehiä tukenut kirkkoherra Simo Nurkka. Taustalla Tukholman kävijöitä.

"Meil' on ankarat käskyt kohtalon ..."

Aaroni Perttilä tyttärensä Meerin kanssa. He ovat olleet katselemassa ruisvainiota. Sanoma on aina ajankohtainen.

Napuen taistelulentältä hengissä selvinnyt sotilas on tavannut siskonsa ja naapurin vaimon harhailemassa.

Nykyisyyttä ja tulevaisuutta edustavat kirkkoherra Erik Silvola ja vanhassa kirkossa vihitty pari.

On aika muistella

Isonkyrön Alapään maa- ja kotitalousnaiset ovat opintokerhossa muistelleet entisaikojen elämänmenoja. Ohessa neuvoja sairaudenhoitoon, esimerkkejä vuosisadan vaihteen hintatasosta ja kyläläisten kertomaa Japaninlähetyssompeluseuroista.

Sairaanhoito ja lääkkeet, poppakonstit

- Lapset oli pakko viedä rupulille, joka oli isorokkoa vastaan käsivarteen annettava rokote.
 - Vauvan keltatautia hoidettiin seinän sammaleella.
 - Kielessä olevaa sammasta pyyhittiin jollain happamalla.
 - Ihottumiin pantiin kalanmätiä.
 - Prinssintippoja annettiin, jos lapsi pelästyi.
 - Hautumiseen toukonjauhoja ja perunajauhoja.
 - Korvasärkyyn: piipunsavua, tammanmaitoa, sylkeä, lampaanvillaa, pikiöljyä.
 - Nauriin sisälle pantiin siirappia ja se laitettiin uuniin, näin saatiin yskäplääkettä.
 - Yskään tervahöyryä; kuumaan tiilikiveen kaadettiin tervaa ja pikiöljyä ja sitä hengitettiin viltin alla.
 - Yskään kiehutettua sipulimaitoa.
 - Syyvät pyyhittiin eineettömällä syljellä, ja laitettiin syyvän ympärille hius tai villalanka.
 - Haavoja hoidettiin piharatamon lehtihakkeella, joka pantiin siteen alle.
 - Mätiviin haavoihin pantiin pihkasta ja voista keitettyä salvaa.
 - Kaulassa pidettiin kamferipusseja. Se ehkäisi kurkutauteja.
 - Villalankaan sidottiin niin monta solmua kun oli syyliä. Lanka vietiin tunkioon, sitten kun se oli lahonnut syyvät hävisivät ja siihen piti uskoa.
 - Syyvät voideltiin voikukan maidolla.
 - Syyvät piti salvia hevosen kusella.
 - Kiven päälle sataneella vedellä lähtee syyvät.
 - Lihan palalla voideltiin syyvät ja se pantiin kiven alle, ettei elukat syä.
 - Unin valkiaan heitettiin suolaa ja sitten piti mennä sanomaan toiselle, että "Syytä palaa" ja sen toisen piti tämä kuulla.
 - Jos oksetti piti seisoa oven välissä kädet vaakatasossa niin lakkasi pahaolo.
 - Hammasärkyyn suojaa ja turkinpippuria.
 - Paperia käärittiin tulluksi ja se piti polttaa lautasella ja panna jäte hampaankoloon.
 - Hampahia lakkaa porottamasta, kun poltteloo yhyren piipullisen ryssän lehtiä ja ottaa siihen sekaan semmoosen huanehen seinistä hometta johona on ollu rumis.
- Siis nurkasta seinän ulkopuolelta ja kuusisen puun karpuskan alta toukkia. Se pitää poltella ehtoolla.

Jos tästä antaa lantin ei saa kiittää.

- Hammasporotteeseen pitää ottaa kasvavasta lepästä laikka johona on 3 oksaa. Navarilla tehdään reikä laikkaan. Sitten pannaan 3 suolan kirppua ja navarin puru kolme kertaa navarin reijän läpi. Sen jälkeen pistetään trasun sisälle suola ja köydetään purulangalla. Sitä pitää pureskella sen, jota porottaa. Sitten pitää ottaa se pussi ja vääntää vintilällä reikä saman lepän tyveen. Pussi pannaan reikään ja lyädään reikään kuivan pihlajaasen naula ja sanotaan: "Pidä sinä kipu."

Ohjeet v. 1870 Jaakko Munkin kalenterista.

Vertailkaa hintoja/palkkoja (Jaakko Munkissa)

Renki Oskari Nikko v. 1911

Pestiä	10,- mk
Seurahuoneelle	5,-
Luistimet Vaasasta	2,50
Seurahuoneelle	5,-
Suutariin	3,-
Pöksyjen oston Tattarilta	10,-
Polkupyörään	65,-
Äidillensä sianlihaa 3 kg	4,-
Helluntaiksi rahaa	5,-
Mettumaarina markkinoille	5,-
Iltamaan	5,-
Kuninkuuskilpa-ajoihin	5,-
Tohtorin syynihin Vaasaan	10,-
Kenkien korjaukseen	5,-
Vaatekankaan ostohon	20,-
	159 mk 50 p
	saa vielä
	40 mk 50 p.
	Yhteensä
	200 mk

Piika Hilja Erkkilä J Munkissa v. 1908

Pestiä	15,- mk
Puotiin	5,-
Viinaan puoli litraa	1 mk 5 penniä
Emännältä saanu	1,-
Minulla (isännältä) jouluvaroin oston	10,-
Työkirjan hakuun	3,-
Hameen oston plus kalossit	10,-
Viinaan, puoli litraa	1 mk 5 penniä
Kankaan kutojaaseen	5,-
Kankaan klanssaajaaseen	60 penniä
Vaatteen tekopalkkaa	5,-
Emännältä	1,-
Työväenyhdistyksen jäsenmaksu	5,-
Liisalta	2,-
Puarihin	5,-
Pieksujen paikkoo	3,-
Laihian kirkkoon	5,-
Iso liina	5,-
	82 mk 70 p
	saanu 76 mk 30 p
	Palkka 150 mk

Japaninlähetysompeluseurat 20-luvulla

Täällä Pohjanmaan lakeuksilla, Kyrönjoen ranta-
mailla Ritaalan kylässä pidettiin jo 20-luvulla japa-
ninlähetysompeluseuroja. Varsinkin syksyllä, kun
kiireiset työt pelloilla päättyivät, kokoontuivat kylän
naiset vuorotellen toistensa kotiin ompeluseuroihin.
Ajan henki oli kodeissa sen yksityiskohdissa, ikku-
napielissä, tuolinjalan kaareissa, oven kädensijassa.
Ikkunalaudoilla ja pöydällä kasvoivat palsamit, ve-
rennokat, pelakuunit ja myrtit.

Ompeluseuroissa akat päänsä veisasivat ilman pap-
pia ja lukkaria Siionin Kanteletta ja joivat kaksi

kertaa kahvia. Erityisesti muistettiin Miina Keko ja
Fiina Ritari, olisivatko he olleet seurojen vetäjiä.
Myös myyjäiset kuuluivat asiaan. Niitä varten pyy-
dettiin villoja, joista hyvät karstattiin ja kehrättiin
kotona. Huonot villat vaihdettiin Oravais-liikkees-
sä Vaasasa tai sen edustalta, joka asui Vähässä-
kyrössä.

Muistettiin Varossa pidetyt myyjäiset, joissa Jaak-
ko Rintamäki vasaramiehenä myi näistä langoista
tehtyjä rasoja, sukia ja kaulahuivia. Varat lahjoi-
tettiin japaninlähetyksen hyväksi.

Näissä tilaisuuksissa käytiin kävellen ja talvella
potkukelkalla. Talvet olivat varsinkin vuosikymme-
nen lopulla lumettomia ja kesät kuumia.

Kaunista turhuutta

*Taas tulla tupsahti ja tuutin täydeltä,
lehtien mahtavaa mainosta ja myyntikamppanjaa.
Sitä seuraa sataa sorttia sekalaista,
sumuttamaan silmiämme, turruttamaan tajuntamme.
Jaksavakkin julemetun jääräpäisesti!
Lupaavat lehtiä laittoman laihaan hintaan.
Lisäksi lahjoja luvattoman laajasti,
kaikkea kerskakulutusta kauniisti kehuttuna.
— Huimaan houkutukseen haksahdanut,
oon joskus joutunut juksautetuksi.
Ja oppinut onkeen ottamaan, todennut
turhuuden tupaan tulleheksi.
Keralla kauniitten kuvien,
kiiltävin kansien kupeessa.
Julkkiksista jatkuvia juoruja
monenlaista mainosta meikeistä,
mukana muotiakin menee.
Tuskin tippaakaan todella tarpeellista tietoa.
Turhuutta tukkukaupalla tyrkytetään,
kalliisti kaikelle kansalle.
— Mainoksen mahtavaa markkinointia,
ihmetelköön itsekukin!*

**KULUTTAJA KUITENKIN KAIKEN
KUSTANTAA!**

marnen

Kirkkotarhassa

*On joulun odotusta kaikkialla.
Maa musta lepää lumipeitteen alla
Koko luomakunta vartoo seimen lasta
Hän kerran tuleva on taivahasta.*

*Kuljen kohti kirkkotarhaa hiljaa.
Tänne, maan poveen kätkeyty on viljaa
mi meille, minullekin kallehinta on.
He ovat tänne kätkeytynä lepohon.*

*Lapsuusaikaan siirryn muistoissani.
Kuulen Jouluvirren kaiun lapsuuskodistani.
Kuulen: Seimen lasta kiittää siskokset ja veli.
Veisaa äiti, isä, jotka silloin vielä eli.*

*Muistan oman pienen kodin joulun.
Omain lasten äänet, leikit, touhut.
Muistan Hänet, jonka kanssa kerran
seisoin luona alttarin, pyytäin siunausta Herran.*

*Muistan joulun jolloin lasten kanssa
olin yksin — Hän vartiopaikallansa
”siellä jossain” — kanssa veljien ...
Meille kodin lämmön, suojan turvaten.*

*Hän, joka rinnallani kulki äsken vielä
on poissa nyt. Hän nukkuu kummun alla täällä,
odottaen ylösousemuksen aamua.
Silloin saamme jälleen yhteen saapua!*

*Vaikka rinnaltamme onkin poissa äiti, taatto,
ja yhä suuremmaks’ käy pyhään saatto,
me emme toivotonna surra saa.
Tänne, lepoon, oma polkummekin kiiruhtaa.*

*Tahdon kiittää Sua Seimen lapsi.
Sun armos, hyvyytes on tähän päivään asti
ohjannut ja turvannut mun elämäni.
Oot ollut läsnä ilossa ja hädässäni.*

*Hiljaa kumarrun mä hautakummun luokse.
Tunnen, miten joutuin elon virta juoksee.
Kerran lepään minäkin täällä mullan alla.
Vain kirkas Joulutähti tuikkii taivahalla.*

*KERTTU KIVELÄ
omistettu Pirkko-sisarelle*

Linja-autoasemalla

*Pyhäpäivänä
linja-autosta jäin!
Orpona olinko asemalla?
Sitä suinkaan en, alkuunkaan.*

*Poika pajatsoon markkojaan
pisti ja löi — menetti jokaisen.*

*Rouva, purukumi poskessa pullottain
aikoja ilmoitteli —
lähtöaikoja, niiden linja-autojen.*

*Ja lehtiä myi ja tupakkaa
rouva toinen.*

*Ja autojen ajurit
kulkivat yli ja poikki pihan
Kuin aikaa heillä oois mittaamattomiin ihan.*

*Vieressäni istuu tyttö
joka silmin värjätyin on katsovinaan kauas ...
(— vaikka tunnen kyllä, kuinka silmänurkastansa
minua hän tarkkailee, kun juoksuttelen kynää
paperilla)*

*Ja poliisipojat kolmin
läpi odotussalin kulkee
Ovat nuoria — hymyssä hampain
he toisilleen herjoja heittää!*

*Äiti lapsensa kanssa
joka pitkästyneenä kysyy:
"Eikö koskaan
tule se meidän auto?"
Vilkkuu punainen takki ja pipo
kun ovesta ulos käy:
— Eikä autoa näy —*

*Kumina raskaitten autonpyörien
pihasta kantautuu
ja pajatso rapsaa —
Linja-autoa odotan.*

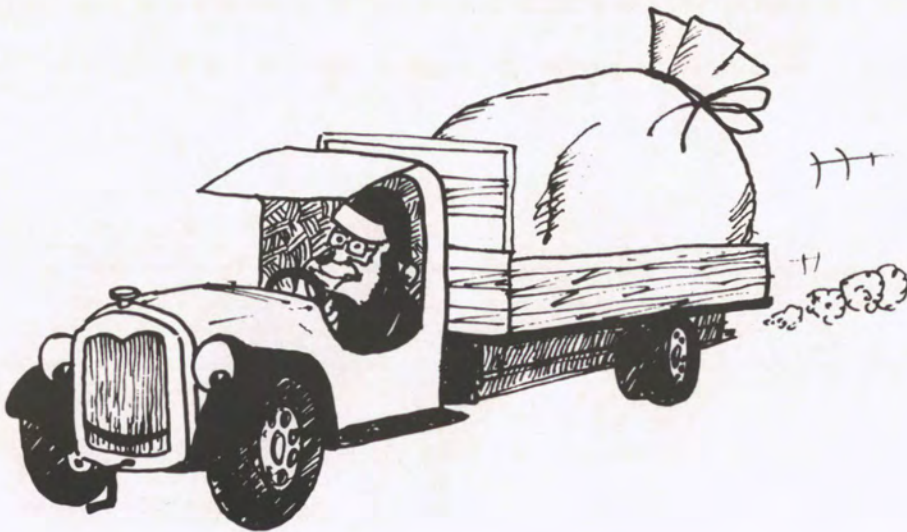
Nimimerkki LINKKI

Syväää Joulua

TOIVOTTAAN ISONKYRÖN KUORMA-AUTOILIJAT R.Y.

Lasse Haavisto
R & R Hakala ky
Veikko Ikola
Risto Kahelin
Erkki Kallio
Kuivila Eero
Erkki Kujala
Heikki Kujala
Jussi Kujala
Paavo Kujala
Jarmo Kukila
Matti Kukila
Heikki Laine
Helge Markko
Erkki Mullola

Lasse Pollari
Mauno Rauhala
Kalevi Riihimäki
Tauno Riihimäki
Väinö Riihimäki Ky
Jorma Ristiluoma
Matti Ristiluoma
Elmer Rinta-Koski
Juhani Saukko
Esko Sillanpää
Antti Suomela
Jorma Suomela
Lauri Ylinen Ky
Pekka Erkkilä Oy
Vaasan Kiitokuljetus Oy

**Grillikioski
MAUKKARI**

**KOULUKATU
713479**

*Iloista
Joulua ja
Onnellista
Uutta
Vuotta*

MAUKKARI

on myös

—elintarvikekioski mm. maito, makkara, kerma

—VIDEOPALVELUKIOSKI VHS JA BETA

24—25.12. JOULULOMALLA

26.12. 12—22.00

norm. MA—TO 17.30—22.00

PE—LA 17.30—02.00

SU 12.00—22.00

TERVETULOA

HYVÄÄ JOULUA!
Rakennus

PALOMÄKI Ky

Haapatie, 66400 Laihia
puh. 961-770 606

JOHAN PUU KY

SAJARI

Tervajoki 961-785 464

KELLARI-BAARI

Tervajoki
puh. 961-785 164

**KYRÖNMAAN
UNION-HUOLTO
KY**

Tervajoki, puh. 961-785 500

Paikkakunnan ainoa
kodinkone-, TV- ja
radioliike

HYVÄT
JOULULAHJATARJOUKSET

**ISONKYRÖN
KONEPISTE KY**

Asko Pollari

Isokyrö, puh. 713416

Parturi-kampaamo

PAULA KETTULA

Kukkulantie
Puh. 713 443

ISONKYRÖN KONEMAALAUUS KY

Autojen, koneiden ja laitteiden
maalauus

Rauno Kettula
Puh. 713 443

KYRÖNMAAN TILITOIMISTO

Puh. 713 526

Tuottajain omana
tilitoimistona
taksoitus perustuu
pelkästään oma-
kustannushintaan.

Hyvää Joulua ja Onnea v. -85

**Hyviä uutisia
uskollisen ajokkisi
parhaaksi!**

PALVELUTASOMME PARANEE

Muutamme uuteen halliin
vuoden vaihteessa Pohjan
Teollisuusalueelle Rajatielle

SEINÄJOEN MOOTTORIHOMO

Puh. 23511 22648

ISO TALBOT 1985 TEKNISESTI TÄYSIKASVUINEN.

Muutos ei saa olla itsetarkoitus

Kotimainen Iso Talbot on kokoluokkansa tilavin
ja edullisin perheauto. Tule, näe ja koeaja!
Ovh. alk. GL 65.500,-, GLS 75.500,-

autolaitala

ISONKYRÖ Puh. 964.713 513

**KESKITÄ VAKUUTUKSESI
OMAA VAKUUTUSYHDISTYK-
SEESI, NIIN SAAT SEURAAVAT
EDUT:**

- Kilpailukykyiset vakuutukset
- Kotikenttäsopimuksella keskittämisedut
- Korvausasioitteesi päätöksentekijät ovat oman paikkakuntamme väkeä
- Vakuutusmarkat jäävät oman paikkakunnan
- Vakuutusmarkat jäävät oman paikkakuntamme käyttöön
- Turvaat paikkakuntamme työpaikkoja ja verotuloja
- Hoidamme kaikki vakuutusasi, myös liikenne-, tapaturma-, henki- ja eläke- vakuutuksesi

Soita — tai tule käymään

**POHJANKYRÖN
VAKUUTUSYHDISTYS**

Isokyrö — Puh. 713 315

*Syväää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

POLYNO Oy

Tervajoki
puh. 785 297

**Suoritan kaikki alaan
liittyvät korjaukset ja
huollot; Soittele!**

Ajankohtaista nyt:

- ajovalolamput
- pakkasnesteeet
- akut
- moottorilämmittimet
- öljyt ym...

Valtuutettu MF- ja VALMET-huolto.

**KORJAAMO
HEIKKI
MAUNUKSELA KY**

61550 ORISMALA
Valtaala, puh. 964-724556

**OSUUSKUNTA
METSÄLIITTO**

Laihian piiritoimisto

METSÄASIOISSA

Vesa Annala 713607
Ensio Saari 770 520
as 713003

Kenkä-Aitan Tertut ja Eila
kiittävät asiakkaitaan
kuluneesta vuodesta ja
toivottavat

*Rauhallista Joulua
ja
Onnekasta
Uutta Vuotta!*

**ISONKYRÖN
KENKÄ-AITTA**
713405

*Kiittäen
asiakkaitamme
kuluneesta vuodesta
toivotamme
Rauhallista Joulua
ja
Hyvää Uutta Vuotta*

**TAMMISORA
KY**

KAUNIIT
AMMATTITÄIDÖLLÄ
HOIDETUT HIUKSET
VARMISTAA

**PARTURI-
KAMPAAMO
TARJA**
713 665

Käytettyjä henkilö- ja
pakettiauton varaosia
Isonkyrön Ventälästä
2.1.85 alkaen.

**TERVAJOEN
AUTOHAJOTTAMO**
Raimo Nurmi
Huom. uusi puh. no 713880

LAHJATAVARALIIKE

Emilia

Seinäjoki puh. 142 549

**KYLÄKAUPPA
LEPPILÄHTI**

ORISMALA Puh. 964-724536

Jarmo Sorvari

Kaivu- ja louhintatyöt

Tervajoki puh. 961 - 785 071

TERVAJOEN AUTOSÄHKÖ

Sähkölaite- ja kaasutinhuolto

Tervajoki puh. 961 - 785 425

TM testasi ja totesi:
erittäin tehokas ja
kätevä ammattisaha.
Kiitettävä teho ja
käsiteltävyys kaikis-
sa olosuhteissa ja
tehtävissä.
JÄRKIMIEHEN
SAVOTTA

RAKENNUSTARVIKE KY

Buckman & Mollola
ISOKYRÖ puh 713362

AVOINNA ARK. 9-18
LAU 9-15

UUSIEN

AUTOJEN

SEKÄ

HYVIEN käytettyjen HYVÄ ostospaikka

*Automyynti
R&H Paavola*

Tervajoella
puh. 961 - 785 375

PETRINELLA

Maankaivuutyöt

JUKKA TALSO

ISOKYRÖ puh. 713316

Maansiirtotyöt

TIMO TALSO

puh. 713723

TERVAJOEN KIVIVEISTÄMÖ OY

VALMISTAA HAUTAKIVIÄ YM.
KIVIALAAN KUULUVAA

Tervajoki - puh. 785 248

Maatalous

NOROLAMPI Ky

Tervajoki

785023

Rauhallista Joulua

AUTOILIJA

ESKO SILLANPÄÄ

puh. auto: 949261919

Valtuutettu
FIAT-traktorihuolto
Kyrönmaan alueella

LAURI KIRJAVA

Isokyrö puh. 713 644
autopuh. 949 362 440

Alaan kuuluvat palvelut, varaosat,
tarvikkeet ja voiteluaineet.

TI-halli käytettävissänne:

Ma-pe klo 9.00-20.00
la 9.00-17.00

**Auto- ja konekorjaamo
HEIKKI LEHTONEN**

Isokyrö — puh. 713 268

**AGA - hitsauskaasut
ja tarvikkeet
myös nestekaasua**

**AGA - palvelupiste 39
LAURI YLINEN KY**

Tervajoki, puh. 961 - 785 070

Hyvää Joulua

POHJANKYRÖN AUTO

Isokyrö puh. 713 720

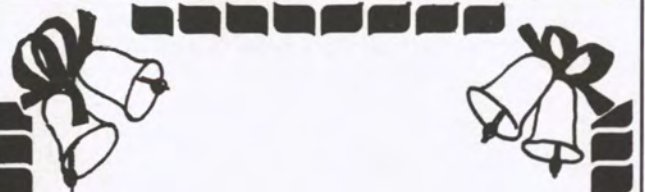
**Joulukukat Pispalan
Kukkakaupasta**

Isokyrö puh. 713 232

Joulurauhaa
toivottaa apteekin väki

Isonkyrön Apteekki

puh. 713 231

Kiittäen luottamuksestanne
vuoden 1984 aikana
Toivotamme asiakkaillemme

**Joulurauhaa
sekä tuloksellista vuotta 1985.**

**Rengasliike
SIMO LUOMA**

Tervajoki
puh. 961 - 785 450

K KYRÖNMAAN
MAATALOUSKESKUS
66440 Tervajoki
Puh. 964-713 156. 961-785 330

Toivotamme asiakkaillemme
Hyvää Joulua

A. K. SARPON LIIKENNE Ky
TIELIIKENNE Oy

Seinäjoki puh. 140 424

Liikennöitsijä

TAPANI KANGAS

puh. 724 217
autopuh. 94040 - 65217
leikatkaa talteen!

ISONKYRÖN
KIRJANPITOPALVELU Ky

Isokyrö puh. 713 560

LEENAN LELU
JA LAHJA

61500 ISOKYRÖ puh. 713 737

AUTOLIIKE
JUSSI RUUTI OY

66440 Tervajoki
Puh. 961-785 339, kotiin 784 339

Hyvää Joulua ja
kuvauksellista Uutta Vuotta

Valokuvausliikkeet
K. J. MIELTY KY

61500 Isokyrö
puh. 964-713 248

66440 Tervajoki
puh. 961-785 441

Radiot—TV—Stereot—Videot
Kodinkoneet vähällä rahalla
Laihialta

Lahdenmaan Radio ja TV
Laihia—puh. 770 443

LAHJAVIHJEET ORISMALASTA
Tutut lehtimäiset valaisimet.
Kynttiläriiput ja lampetit.
Kirkkotaonnat valolla sekä tauluna.

KUPARITYÖ
M. PITKÄNEN

61550 Orismala
Puh. 964- 724 729

*Toivotan
asiakkailleni
ja liike-
tuttavilleni
hyvää joulua
ja rauhallista
alkavaa
vuotta*

**ILMASTOINTI JA
PELTISEPÄNLIKE**
Markku Lehtiö
TERVAJOKI PUH. 785238

Cutrin Pohjoismaisille hiuksille.

Monitehoinen Bio+ Cutrin-hiusasiantuntijalta.

Kärsitkö hilseestä, hiustenlähdistä, päänahan sairauksista tai kutinasta? Ovatko hiuksesi perusteellisen hoidon tarpeessa? Cutrin Bio+ hoitaa hiuksia ja hiuspohjaa sekä antaa lisää tuuheutta ja voimistaa kasvua.

Bio+ -aktiivishampoon ja -hoidon saat vain Cutrin-hiusasiantuntijalta - käyttöopastuksen kera. Tule hakemaan meiltä.

Bio+ -aktiivishampoo Bio+ -aktiivihoido

**PARTURI-KAMPAAMO
AILA LEHTIÖ**

TERVAJOKI 785238

**KIITÄMME KULUNEESTA VUODESTA JA
JA TOIVOTAMME JOULURAUHAA SEKÄ
ONNEA VUODELLE 1985**

PUH. 961-785142

TOYOTA

Myös laaja lahjatavaravalikoima

- stereot — videot — TV:t — pölynimurit
- kahvinkeitin, ym. ym. edullisin hinnoin

**KYRÖNMAAN SUURIN
KORISTEVALAISIN VALIKOIMA**

E-P:n MINKINREHU OY

Tehtaantie 6
Seinäjoki
Puh. 964-141 611

Atriassa maistuu aito joulu

**HYVÄÄ
atria
LAATUA**

itikka
Pohjalaisten lihatalo

E.Taulun autoliike

TERVAJOKI PUH.961-785056

TERVAJOEN KELLO

Arvi Kujala

Puh. 785 117

KUKKA & PESU

Kukkia - Kemiallista pikapesua -
lahjatavaroita - prässäystä
66440 Tervajoki Puh. 785480
om. S. Martinviita ja K. Köykkäneva

Tanun - Tavara

T. LEHTONEN

Orismala puh. 724 504

ISONKYRÖN SALAOJAKONEYHTYMÄ

puh. 724281

Parturi - kampaamo

MARIA SUOKKO

Tervajoki puh. 961 - 785 337

Hyvää Joulua

Kampaamo

RAIJA MELANEN

puh. 713 147

Hannun Paja

Isokyrö puh. 713 218

NOUTO-ROMU POUTUN KORJAAMO

SEPPO POUTTU

puh. 724 576 Orismala

Kyrönmaan maansiirto

KIVEN LOUHINTAA

Maunuksela Ky

Puh. 724 513

T:mi J.A. KEKO

66440 TERVAJOKI

Tervajoki puh. 961 - 785 109

KEMIKALIO E. KOMSI

Puh. 713 151

KENKÄPUOTI

T:mi V. Martinviita
66440 Tervajoki
Puh. 961 - 785 525

Toivotamme
kaikille
asiakkaillemme

**Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta vuotta**

KANSALLIS-OSAKE-PANKKI
ISOKYRÖ — TERVAJOKI

VAATIVIIN KOHTEISIIN KORKEAN TEKNOLOGIAN TUOTANTOVÄLINEET

- kappaleenkäsittelyrobottijärjestelmät
- erikoistyöstökoneet
- kokoonpanokoneet
- yhdistetyt erikoiskoneet

**Meillä on näyttöjä korkeasta osaamisestamme
vaativissa kohteissa.**

PLANTOOL OY

automation

61500 ISOKYRÖ Puh. 964-713516

**Palvelemme
pitkillä aukioloajoilla**

Ma—to 8.30—18.00
Pe 8.30—19.00
La 8.00—15.00

**Myös
myymäläautopalvelu**

VALINTA MYYMÄLÄAUTO
KHATTUNEN
ISOKYRÖ PUH. 713 190

**Autovaraosakaupan
keskus**
Etelä - Pohjanmaalla

**SEINÄJOEN
VARAOSAKESKUS**
E. RAJAMÄKI KY
RENGASTIE 30 • PUH 964 - 143 111

*Hyvää Joulua ja Onnellista
Uutta Vuotta*

TEVATEX
TEHTAANMYYMÄLÄ

TERNEULE OY
TERVAJOKI puh. 785 193

TERVAJOKI puh. 785 193

KULJETUSASIOISSANNE

VAASAN
KIITOKULJETUS
OY

Konttori: Isokyrö puh. 713 209

Hyvää Joulua

Oy Autokoulu A. Retti

Vähäkyrö puh. 784 363 Isokyrö puh. 713 636

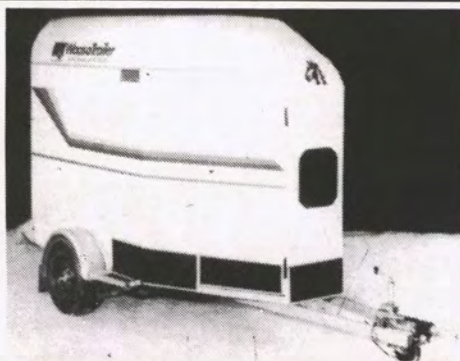
Uusi kurssi alkaa joka toinen maanantai.

T. V. Kontturi K-lähikauppa Valtaala

— PALVELEMME MYÖS
TAVARAIN KOTIINKULJETUKSELLA

— SOITELLAAN

puh. 724 502

WaasaTrailer
66440 Tervajoki, puh. (961) 785 220
kotiin puh. (961) 784 725

T:mi E. RÖNNBERG

PYYKKIPOIKATEHDAS, PERUSTETTU V. 1904
66440 TERVAJOKI, Puh. 961-785022

SAATAVANA PYYKKIPOJAN

PUUOSIA ASKARTELUUN

Toivotamme asiakkaillemme
Hyvää Joulua

ja

Onnellista Uutta Vuotta

Pekka Erkkilä Oy

Orismala

OMAKOTI- JA MUUT RAKENTAJAT

Toimitamme

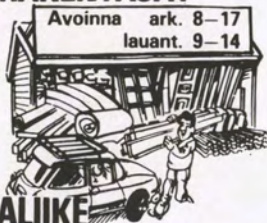
sahattua ja höylättyä

PUUTAVARAA

Myös uunikuivattua
lattialautaa.

SAHA- JA PUUTAVARALIIKE

ESKO VUOLLE Puh. 961-785179

Tervajoki

Valtuutettu Massey Ferguson huoltokorjaamo.

ESAN PAJA Ky

Lehmäjoki puh. 724 340,
autoradiopuh. 94040-65440

**Suosittu viihtyisä
rentoutumispaikka
hyvän ruoan ystäville**

pe—la tanssia orkesterin tahdissa sekä
levymusiikkia

Tule tutustumaan.....
Tulet toistekin

Arkisin edullinen lounaspöytä
10.30—14.00

ISOKYRÖ, puh. 713 411

Rauhallista Joulua
ja Menestyksellistä
Uutta Vuotta

ISONKYRÖN OSUUSMEIJERI

puh. 713 039

Koyo

laakereilla on
suuri kantokyky
ja pitkä käyttöikä

- Edullinen hinta.
- Nopeat toimitukset laajasta varastosta.

Lähetämme kuvallisen ja päämitoin
varustetun hinnastomme pyydettäessä.

SEINÄJOKI 964-142970
RENGASTIE 38

VAASA 961-123685
SILMUKKATIE 17

K E T T U L A
ON KAIKKIEN KAUPPA

- KESKELLÄ KYLÄÄ
- LAATUTAVARAA
- EDULLISIN HINNOIN

**Kettulas on kotoonien
palvelu ja edulliset
hinnat**

- ELINTARVIKE
- TEKSTIILI
- KODINTARVIKE
- SISUSTUS
- VAPAA-AIKA

K

-KETTULAN KAUPPAHUONE
PUH 713 346

VARAOSAT TERVAJOELTA

KYRÖN

AUTO-O S A T K Y

TERVAJOKI ☎ Huolto 961-785 462
Varaosat 961-785 461

Ark 9 - 17
Per 9 - 18
lau 9 - 13

— varaosat
— autotarvikkeet
— renkaat
— akut
— öljyt
— työkalut

TOYOTA-HUOLTO TERVAJOELTA

KYRÖN

AUTO-O S A T K Y

TERVAJOKI ☎ Huolto 961-785 462
Varaosat 961-785 461

TOYOTA TOYOTA
ALKUPERÄISOSAT HUOLTO

— huollot
— korjaukset
— säädöt
— rengastyöt

Ark
klo 8 - 16

NYKYAIKAISIN ERIKOISLAITTEIN

**Kiittäen kuluneesta
vuodesta
Toivotamme
asiakkaillemme**

**HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA**

Isonkyrön Osuuskauppa

*Kiitämme asiakkaitamme kuluneesta vuodesta
ja toivotamme joulurauhaa sekä onnea ja
menestystä vuodelle 1985*

ISONKYRÖN SÄÄSTÖPANKKI

Soran tarvitsijat

Saatavana betoni- ja salaoja soraa,
myös seulottuna.
Sekä muuraus- että täytehiekkää.

JORMA KANGAS

Lehmäjoki puh. 724 277

Rakennusliike MARTTI HUHTAMÄKI

Isokyrö puh. 713 455

Rauhallista Joulua
ja
Hyvää Uutta Vuotta

 DIESEL KORJAAMO
V. KUJALA
ISOKYRÖ 61500 KP 4 PUH. 964 - 724 561

ISONKYRÖN FYSIKAALINEN HOITOLAITOS

Isokyrö puh. 713 467
Vähäkyrö puh. 784 598

Tilitoimisto
T. KUPARI Ky
Puh. 713 467

Joulurauhaa ja Hyvää Uutta Vuotta

JYLLINKOSKEN SÄHKÖ OY

ISOSSAKYRÖSSÄ

Piiriesimies A. VIRTÄ puh. 713 142

PÄÄKONTTORI KURIKKA puh. 502 400

Joulutervehdys

”LEIJONILTA”

Isonkyrön Joulun lukijoille

LC Isokyrö

Parturi - kampaamo

Anne Uusi-Ranta Puh. 724 780

Joululahjavihjeitä: Lahjakortti, erilaiset lämpökihartimet, sävy- sekä hilelakat aina tarpeelliset shampoot ja hoitoaineet.

Hyvää Joulua ja siunausta vuodelle 1985.

**UUDISRAKENTAMISTA, PERUSKORJAUSTA,
SUUNNITTELUA**

Rakennuspalvelu P. HAAPOJA KY

61500 ISOKYRÖ puh. 964 - 713 477

-monitoimitalo Isokyrö

Aukioloajat
jouluun asti: MA—TO 8.30—18.00
PE 8.30—19.00
LA 8.30—14.00

JOULU ON TAAS JOULU ON TAAS

"KUISKE KUULUU MILTÄ"

"Perinteiset jouluherkut pian taas pöytiin kannetaan".

"MAISTA, RUOKA MAISTA"

Tule neuvottelemaan
kinkku- ym. jouluherkuista
kanssamme!

**PALVELEMME
SINUA
MIELELLÄMME**

RUOKA

"Pehmoisia ja pulleita,
kovia ja jännittävän näköisiä,
paketteja
on kuusen alle piiloitettu!"

Äidin isoäidin pakettiin,
isän, isoisän ja lasten
ja kaikkien paketit löydät
tekstiili- ja kodintarvikkeen
valikoimista.

"Koti joulukuntoon laitetaan"

Maalaamalla, tapetoimalla,
kaikkea pientä nikkaroiden.

JO JOULU TULEE

Kuusi jalkaan istutetaan,
sähkökynttilöillä vietämme
huolettoman joulun.

"JA PAKETTIIN"

Tule itse katsomaan ja vie pois
— tai kirjoita Joulupukille —

 kähikäppias ANITA
Isokyrö puh. 713794

P. Saarioy
Isokyrö p.713 344

RAKENNUSSTARVIKE KY
Buckman & Mulla
ISOKYRÖ puh. 713 362

Syväää Joulua

ISONKYRÖN TAKSIAUTOILIJAT R.Y.

Kaukonen Unto	713 206
Lepistö Olavi	713 230
Mullola Erkki	713 435
Nuuja Matti	724 033
Perttilä Seppo	713 126
Kallio Reijo	Napue 713 130
Leppinen Matti	Uvila 724 621
Markko Helge	Valtaala 724 527
Piirainen Martti	Lehmäjoki 724 301
Ketola Väinö	Tervajoki 785 224
Rajamäki Jouko	Naarajoki 763 522
Saarela Lasse	Orismala 724 525

*Kiittäen kuluneesta vuodesta
toivotamme asiakkaillemme*

**HYVÄÄ JOULUA JA
MENESTYKSELLISTÄ UUTTA VUOTTA**

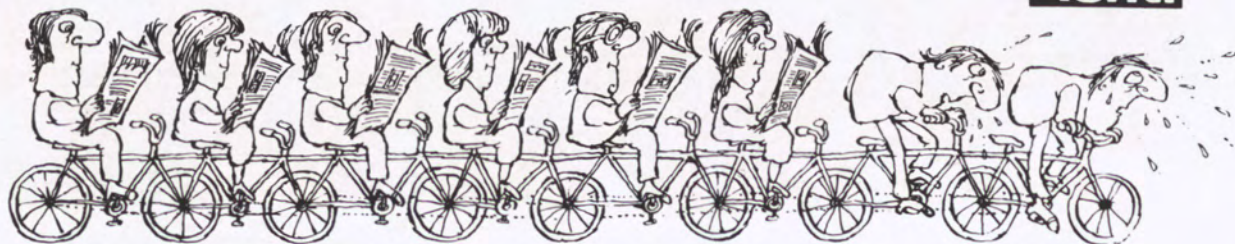

Kyrönmaan Osuuspankki

*Emme hikoile turhaan
Haluamme antaa parhaamme,
koska tiedämme, että paikallislehti
luetaan tarkkaan.*

*Hyvää Joulua ja
onnellista Uutta Vuotta*

Pohjankyrö
-lehti

**Vaadi paras!
Vaihda Unoön!**

Fiat Uno

- Vuoden Auto 1984
- Fiat Euroopan ostetuin automerkki
- Moninkertainen testivoittaja
 - Tekniikan Maailma
 - Tuulilasi
 - Auto Motor und Sport
- Taloudellisuusajon voittaja 1984

TULE NAUTTIMAAN KOEAJOSTA

kupen-auto

K. MÄKI-VALTARI
Orismala puh. 724 661

FIAT

**T. lähikauppias
MUNKKI**

Tervajoki 785 088

*Kiitämme ilmoittajia ja
kirjoittajia*

Isonkyrön Yrittäjät r.y.

Jouluiloa

rakentamisen asiantuntija

Pohjanmaan Betonirakennus Oy

66440 TERVAJOKI

Puh. 964 - 713 700

Me käyimme Joulunviikkoon taas kerran kypättä...

Luotettava
betonintuotetoimittaja

Isonkyrön Betoni Oy

66440 Tervajoki puh. 961-785 133, 785 137

Betonin ja betonituotteiden asiantuntija.
Palveluksessanne.
Korkeatasoinen laatu. Täsmälliset toimitukset.